

BO POVPRASEVANJE PREBIVALSTVA ZAČELO POMAGATI TUJEMU POVPRASEVANJU?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

28

Podatkov o gibanju BDP in njegovih sestavin v prvem četrtletju še ni, začasni podatki o domačem agregatnem trošenju za blago in tržne storitve do februarja kažejo bolj na stagnacijo kot na pospešitev njegove dinamike. Rast BDP še naprej vzdržuje tuje povpraševanje. K slabšemu domačemu povpraševanju v prvih dveh mesecih je največ prispeval padec materialnega trošenja širše države, večji padec domačega trošenja pa je preprečilo povečanje trošenja prebivalstva. Vlada očitno ni sposobna aktivno poseči v pospeševanje gospodarske aktivnosti.

V marcu je prišlo do pozitivnega skoka v blagovni menjavi; porasli so tako obsegi kot pozitivni saldi menjave. Tudi v primerjavi z drugimi članicami EU28 Slovenija v blagovni menjavi v prvih dveh mesecih dosega nadpovprečne rezultate.

Gospodarska klima se je aprila rahlo ohladila. Na to sta najbolj vplivala manjše zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v gradbeništvu. Naročila v predelovalni dejavnosti so aprila po dolgih letih sicer preseгла »normalno« raven, torej točko, v kateri je delež podjetij, ki menijo, da imajo dovolj naročil, enak deležu podjetij, ki menijo, da jih imajo premalo. Zdesetkano gradbeništvo se je tej točki približalo sredi preteklega leta, a so na prelomu leta spet prevladala podjetja s premalo naročili. Klima v storitvenih dejavnostih in zaupanje v trgovini na drobno sta se popravila. V EU28 se je gospodarska klima aprila v primerjavi z aprilom lani večinoma izboljšala, splošni poslovni optimizem pa se je nekoliko zmanjšal.

Slovenski potrošniki so bili v aprilu le nekoliko manj optimistični kot marca, a še naprej mnogo bolj kot pred letom. Močno so popravili oceno lastnega finančnega stanja. Slabše kot marca in bolje kot pred letom ocenjujejo primernost trenutka za večje nakupe, sami pa so bolj kot marca pripravljeni na večje nakupe. Ocena primernosti trenutka za varčevanje se je močno zmanjšala. Sicer več kot lani a manj kot marca jih namerava varčevati, manj kot marca, a več kot pred letom, jih meni, da je njihovo finančno stanje ustrezno.

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi povečala, impulzni trend kaže na nadaljevanje rasti. V marcu je zrasla tudi industrijska produkcija v EU28 in na evrskem območju. Nihanja med državami ostajajo velika.

Vrednost gradbenih del je bila februarja višja kot januarja in pred letom, impulzni trend kaže na zastoj. Število turističnih prenočitev se je krepko povečalo, k porastu so prispevali tako tuji kot domači turisti. V zračnem potniškem prevozu je bilo več potnikov kot leto prej, prek brniškega letališča pa jih je potovalo manj, manj je bilo tudi pretovora blaga v Kopru.

Stanje na trgu dela se popravlja, več je delovno aktivnih prebivalcev, več je zaposlenih v družbah in pri posameznikih. Število iskalcev zaposlitve se zmanjšuje, manj jih prihaja na zavode za zaposlovanje, večina med njimi, ker jim je prenehalo delo za določen čas. Vse več tistih, ki zapuščajo zavode, si poišče novo prekarno zaposlitev ali tvegano samozaposlitev. Stopnja brezposelnosti v EU in v območju evra se je zmanjšala po 10 odstotkov, najnižjo ima Nemčija, najvišjo je od Španije prevzela Grčija.

29

Deflacija v Sloveniji ostaja nekoliko vztrajnejša kot v celotnem evrskem območju. Cene na drobno so se aprila povečale, a zaostajajo za cenami v decembru in aprila lani. K aprilskemu porastu so prispevale podražitve blaga, ki pa so ostale nižje kot decembra in aprila lani. Drugače je bilo pri storitvah, te so se v aprilu pocenile, se izenačile z decembrskimi in bile dražje kot aprila lani. Spremembe cen po skupinah so bile aprila majhne; še najbolj so se podražile obleke in obutev, v letu dni pa alkoholne pijače in tobak, najbolj pa se je pocenil prevoz. Med dvanajstimi skupinami so se cene v letu dni dvignile v petih, v sedmih so se znižale. Industrijske cene so bile marca višje kot februarja, enake cenam marca lani, trendno pa so se zmanjševale.

Povprečna februarska bruto plača in neto plača sta bili nižji kot januarja, povprečni urni plači pa višji. Februarja so bile mesečne neto plače najvišje v oskrbi z električno energijo, plinom in paro, sledile so jim plače v finančnih in zavarovalniških storitvah, v informacijski in komunikacijski dejavnosti ter v rudarstvu, manj kot 700 evrov so zaslužili zaposleni v raznovrstnih poslovnih dejavnostih. Razen v predelovalni dejavnosti so bile februarske neto mesečne plače povsod nižje od januarskih, v letu dni so se znižale v desetih, zvišale pa v devetih dejavnostih. Pri neto urnih plačah je bil vrstni red na vrhu le malo drugačen, manj kot 5 evrov so na uro zaslužili zaposleni v gostinstvu in v drugih raznovrstnih dejavnostih. V letu dni so se urne plače povečale v enajstih dejavnostih, a kar v devetih manj kot za odstotek, znižale pa v osmih.

Podatki ne podpirajo »splošno znane resnice«, ki jo širijo tuji in domači dežurni pridigarji »strukturnih reform«, da je davčna obremenitev dela temeljni problem slovenskega gospodarstva. Povečanje stroškov dela v gospodarstvu je bilo na v kriznem razdobju na evropskem povprečju, stroški dela v negospodarstvu pa že nekaj let močno zaostajajo za njim.

April je dobro polnil javne blagajne in močno izboljšal kumulativni rezultat, saj se je v štirih mesecih v javne blagajne nateklo 246 milijonov evrov več kot lani. Aprila se je namreč v vse javne blagajne (izjema je blagajna ZZZ) nateklo več kot marca ali aprila lani, prihodki od

davka na dobičke družb so se več kot podvojili. Gibanja prihodkov v štirih mesecih so bila ugodna pri vseh pomembnih posrednih ter pri neposrednih davkih in prispevkih. Še bolj kot pri neposrednih davkih se oživitve gospodarstva na prelomu leta kaže pri posrednih davkih.

Podatki o odhodkih javnih blagajn zamujajo; imamo jih do februarja ali marca. V prvih dveh mesecih so odhodki za 433 milijonov evrov presegali prihodke, primarni primanjkljaj je bil 129 milijonov evrov, za investicije in investicijske transfere je bilo skupno porabljenih manj kot 5 odstotkov skupnih odhodkov. V blagajno EU smo v prvem četrtletju plačali 37 milijonov evrov manj kot smo iz nje dobili.

30

Kreditni podjetjem in prebivalstvu se krčijo, depoziti kljub obrestni meri blizu 0, rasejo. Razmerje med krediti nefinančnim družbam in gospodinjstvom ter njihovimi depoziti se je od sredine 2011, ko je bilo še 1.6, do marca letos skrčilo že na 0.98. Odgovori na vprašanja o razlogih in smiselnosti drastičnega zmanjševanja aktivnosti bank ter vlogi BS in lastnika bank-države pri tem se očitno skrivajo v obljubah banke prodati, oziroma v željah čim prej jih spremeniti v poceni lokalne podružnice.

Obrestne mere na denarnem trgu ostajajo blizu ničle. Ničli se približujejo tudi obrestne mere na depozite, ki kljub temu, zaradi presežkov v plačilni bilanci in izboljšanja gospodarske situacije, rastejo. Zmanjšujejo se tudi posojilne obrestne mere, ki pa ostajajo visoke.

Februarski saldo tekoče plačilne bilance je »sezonsko« negativen, v prvih dveh mesecih skupaj pa ostaja pozitiven in dvakrat večji kot v enakem obdobju 2014. Presežek tekoče bilance je rezultat blagovnega in storitvenega presežka ter primanjkljaja na računih primarnih dohodkov in tekočih transferjev. Saldo finančnega računa kaže na povečanje obveznosti oziroma zmanjšanje terjatev, krojijo ga neto odliv prek računa neposrednih naložb, povečanja obveznosti prek računa portfeljskih naložb in zmanjšanja obveznosti prek računa ostalih naložb. Bruto in neto dolg ter delež državnega in garantiranega dolga se povečujejo. Čas padanja donosov na državne obveznice je mimo, donosi se dvigajo tudi drugim.

WILL PRIVATE DOMESTIC DEMAND ASSIST FOREIGN DEMAND ?

Velimir Bole, Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

31

Data on GDP and its components in the first quarter are not yet available, provisional data on aggregate domestic spending on goods and services in February indicate stagnation rather than acceleration of its dynamics. GDP growth continued to be maintained by foreign demand; rather poor domestic demand in the first two months was mainly due to a decline in material consumption of general government while bigger drop was prevented by an increase in consumption of the population. The government is obviously not able to actively intervene in the promotion of economic activity.

In March, there was a positive jump in foreign trade; both, volume and positive trade balances increased. In comparison with other EU28 states, Slovenia reached above-average results.

The economic climate cooled slightly in April due to lower confidence in manufacturing and construction sectors. Orders in the manufacturing sector, however and after many years exceeded their “normal” level, i.e. the point at which the percentage of companies which judge to have enough orders is the same as the percentage of companies judging that they have too little orders. Decimated construction was close to such a point in the middle of last year, but at the turn of the year companies with too little orders prevailed. Climate in the services sector and confidence in the retail trade repaired. In the EU28, the economic climate in April compared with April last year mostly improved while overall business optimism declined slightly.

Consumers were in April only slightly less optimistic than in March, but continued to be much more optimistic than a year ago. The assessment of their own financial situation is strong, and their views on general economic situation are very optimistic. Worse than in March and better than a year ago is assessing the suitability of major purchases, but they are more than in March willing to make major purchases. The assessment of adequacy of saving was reduced. However, more consumers than last year, but less than in March intend to save, and more than a year ago, believe that their financial situation is proper.

Industrial production in the year to year comparison increased, impulse trend points to a continued growth. In March, industrial production grew also in the EU28 and in the euro area. Fluctuations between the countries remain high.

The value of finished construction products in February was higher than in January, but the impulse trend indicates a jam. The number of overnight tourists stays increased strongly due to the increased number of both, foreign and domestic tourists. There were more passengers in the air transportation but less passengers than the year before in Brnik airport and there was less transfer of cargo in Koper.

The situation in the labor market improved, there was an increase in the number of economically active population, and more were employed in companies and by individuals. The number of job seekers is declining; fewer of them come to the employment office, most of them because they have ceased to work for a specified time; an increasing number of those who leave employment offices finds new precarious type of jobs or self-employment, which is increasingly a common form of employment. The unemployment rate in the EU and in the euro area decreased below 10 percent, Germany has the lowest rate, Spain and Greece have the highest rates.

32

Deflation in Slovenia remains somewhat more persistent than in the entire euro area. Retail prices in April rose, but lagged behind the prices in December and prices in April last year. Prices of goods increased, but remained lower than in December and in March last year. The opposite happened in services, their prices fell in April, were equal to prices in December and higher than in April last year. Price changes by the groups were small; most noticeable were more expensive clothes and shoes, while in a year, prices of alcoholic beverages and tobacco increased most and transport prices decreased most. Among twelve groups prices rose in five, and fell in seven. Industrial prices were higher in March than in February, they were equal to prices in March last year.

February's average gross and net earnings were lower than in January, while average hourly wages were higher. In February, the highest monthly net earnings were in the electricity, gas and steam production, followed by earnings in financial and insurance services, in the information and communication activities, and in mining. Those working in a variety of business activities earned less than 700 euro. Except in the manufacturing sector net monthly salary was everywhere lower in February than in January. In a year, earnings fell in ten and rose in nine activities. The order of net hourly earnings was slightly different on the top, employed in hotels and restaurants and in other activities earned less than 5 euro an hour. In a year, net wages increased in eleven activities, in nine less than one percent, and decreased in eight.

The data do not support the "truism" spread by foreign and domestic preachers of "structural reforms" according to which the problems in Slovenian economy are caused by excessive tax burden on labor. The increase in labor costs in the economy was similar to the European average, labor costs in the public sector remained far behind.

April was good for filling public purses and greatly improved the cumulative result in four months in which the amount of collected taxes was for 246 million euro larger than last year. In April, the inflows of money into all the public purses exceeded those in March or April of last year; revenue from the tax on the profits of companies more than doubled. Developments in revenues in four months have been favorable in all the important direct taxes and contributions. Even more than in indirect taxes, the economic recovery at the turn of the year was reflected in indirect taxes. Total revenues collected for social security, have stabilized at 2.7 per cent growth.

Data on expenditure of public funds are delayed. In the first two months, expenditures exceeded revenues by 433 million euro, primary deficit was 129 million euro; less than 5 percent of expenditures were used for investment. In the first quarter of the year, payments to EU were 37 million euro less than receipts from EU.

33

Loans to non financial corporations and population are shrinking, while deposits, despite the interest rate near 0, are increasing. The ratio of loans to non-financial corporations and households and their deposits shrunk to 0.98 in March. Answers to the question on the reasons and reasonableness of a drastic reduction activities of banks and the role of BS and the owner of banks-government is apparently hidden in the commitments to sell the banks and wishes to transfer them to becoming second-rate local branches. The deposit interest rates are approaching zero, while deposits grow due to the surplus in the balance of payments and improved economic situation. The lending rates are also falling but they remain high.

February's balance of current account is "seasonally" negative; in two months it remains positive and twice higher than in the same period of 2014. The current account surplus is the result of goods and services surplus and deficit of primary incomes and current transfers. The financial account shows an increase in liabilities or decrease in claims; there is net outflow via direct investment, an increase in liabilities through the account of portfolio investment, and reduced liabilities through the account of other investments. Gross and net external debt of Slovenia continued to rise. Time of falling yields on government bonds appeared to come to an end, yields are rising elsewhere.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

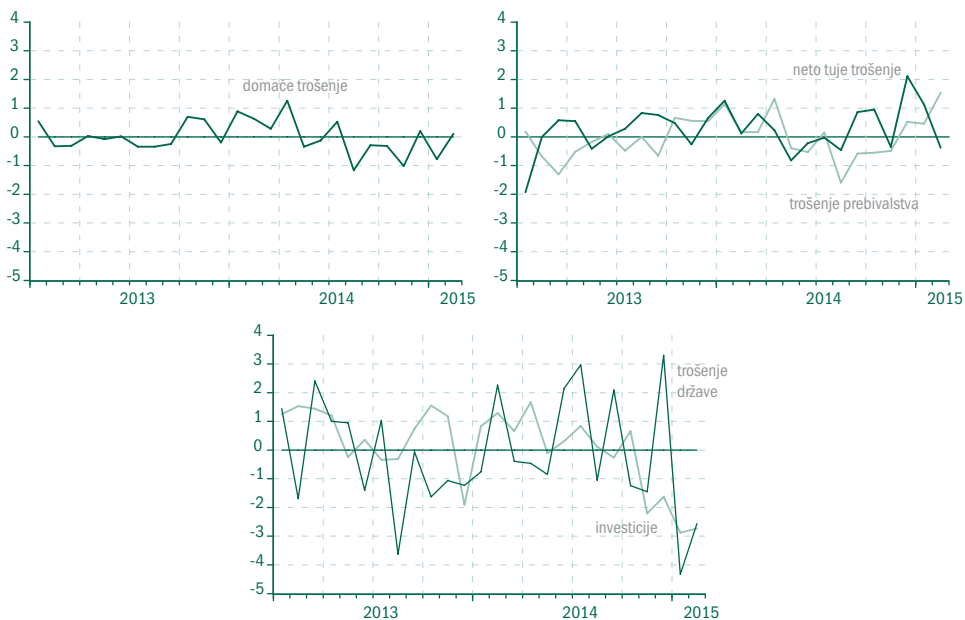
1. Trošenje prebivalstva se je okrepilo, državno in investicijsko trošenje pa sta oslabela

Podatkov o gibanju BDP in njegovih sestavin v prvem četrtletju še ni, začasni podatki o domačem agregatnem trošenju za blago in tržne storitve do februarja kažejo bolj na stagnacijo kot na pospešitev njegove dinamike. Nihanja v napovedih mednarodnih in domačih institucij pa bolj ali manj spominjajo na napovedi starega Indijanca o hudi ali blagi zimi; to je na vsestransko krožno prepisovanje.

34

Rast BDP še naprej vzdržuje tuje povpraševanje; k slabšemu domačemu povpraševanju v prvih dveh mesecih, na katerega kažejo tako medletne primerjave kot tudi dinamika impulznega trenda, je največ prispeval padec materialnega trošenja širše države z medletnim krčenjem za 12 (januarja) in 20 odstotkov (februarja), pa tudi krčenje investicij za približno 10 odstotkov. Večji padec skupnega domačega trošenja je predvsem v februarju preprečilo medletno povečanje trošenja prebivalstva. Tudi impulzni trend skupnega domačega trošenja se je v februarju obrnil navzgor predvsem zaradi okrepitve impulznega trenda trošenja prebivalstva, saj kratkoročna dinamika investicij in materialnega trošenja države ostaja negativna.

Impulzni trendi agregatnega trošenja

Vir: lastni izračuni

Dinamika impulznega trenda agregatov trošenja od 2015/1 do 2015/2

	domače trošenje	prebivalstvo	investicije	širša država	neto tuje povpraševanje
povprečje	-0.003	-0.017	0.115	-0.161	0.260
maksimum	1.260	1.540	1.670	3.300	2.110
minimum	-1.160	-1.600	-2.880	-4.330	-1.930
standardni odklon	0.573	0.750	1.351	1.989	0.793

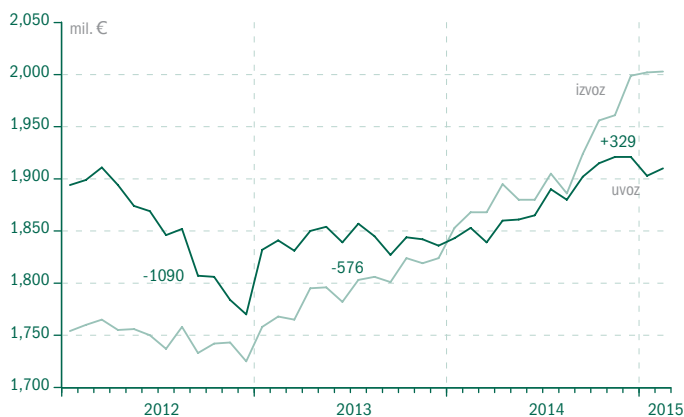
Vir: lastni izračuni

Slika dinamike impulznega trenda (gre za način desezoniranja, ki ohranja stabilnost preteklih gibanj) potrjuje, da je dinamiko BDP v preteklih letih vzdrževala dinamika neto izvoznega povpraševanja in investicij, zavirala pa predvsem dinamika materialnega trošenja širše države, ki je bila tudi daleč najbolj nestabilna (glej standardni odklon). Še naprej kar dobra pričakovanja potrošnikov in njihove ocene o stanju v gospodarstvu kažejo, da bi trošenje prebivalstva moglo v naslednjih mesecih prevzeti večje breme vzdrževanja gospodarske rasti. Nič kaj dobro pa ne kaže pri generiranju povpraševanja s pomočjo investicij in trošenja države; vlada ni sposobna aktivno poseči v pospeševanje gospodarske aktivnosti; neupravičeno pa si bo prisvojila zasluge za pozitivne učinke neto tujega povpraševanja, ki nimajo ničesar opraviti z njeno politiko »varčevanja«. Še pri sicer dolgoročno katastrofalnih prodajah premoženja ji, na srečo, ne gre vse od rok.

2. Skok blagovne menjave in presežka v marcu in prvem četrtletju

V marcu je prišlo do pozitivnega skoka v blagovni menjavi, saj so porasli tako zneski kot pozitivni saldi. Tudi v primerjavi z drugimi članicami EU28 Slovenija v blagovni menjavi v prvih dveh mesecih dosega nadpovprečne rezultate.

Trgovinska menjava

Vir: SURS, desezonirane vrednosti, številka med izvozom in uvozom je letni saldo

36

Marca je bil skupni izvoz 2161 milijonov € (8.5% več kot marca 2014), pri čemer je odprema blaga v EU znašala 1673 milijonov € (11.0% več), izvoz v nečlanice pa 488 milijonov € (0.7% več kot leto prej). Uvoz je bil 2046 milijonov € (7.0% več kot letos prej), pri tem prejem blaga iz EU 1663 milijonov € (7.9% več), uvoz iz nečlanic EU pa 384 milijonov € (3.2% več). Presežek skupne blagovne menjave je znašal 115 milijonov €, pokritje uvoza z izvozom je bilo 105.6%, pri čemer je bil v menjavi s članicami EU saldo 10 milijonov €, z nečlanicami pa 104 milijone €.

V prvem četrtletju 2015 je bil skupni izvoz 5831 milijonov € (4.4% več kot v enakem obdobju 2014), skupni uvoz 5704 milijonov € (4.1% več), kar da presežek 127 milijonov € oziroma 102.2% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v EU 4574 milijonov € (6.9% več kot leto prej), prejem blaga iz EU pa 4541 milijonov € (4.9% več), kar pomeni presežek 33 milijonov €. V menjavi z nečlanicami EU je bil izvoz 1257 milijonov € (padec 3.8% v primerjavi z izvozom v lanskem prvem četrtletju), uvoz 1163 milijonov € (povečanje 1.1%), kar pomeni presežek 94 milijonov €.

Tekoča dinamika je v februarju 2015 pri izvozu Slovenije 0.03% mesečno, pri uvozu 0.41% mesečno. Izvozne cene so v februarju 2015 medletno porasle za 0.55%, v EU za 3.72%, uvozne cene Slovenije so padle za 2.62%, v EU pa za 3.80%. Tako so se pogoji menjave Slovenije v februarju izboljšali za približno 3.17%, v EU pa kar za 7.52%.

V evro območju (EA19) se je v februarju izvoz v preostanek sveta medletno povečal za 4%, uvoz je stagniral, kar je dalo presežek 20.3 milijarde €, leto nazaj je bil 14.4 milijarde €. Blagovna menjava znotraj evro območja se je v februarju glede na februar 2014 povečala za 1%.

Po medletni rasti skupnega izvoza v prvih dveh mesecih letos je Slovenija na 4.-7. mestu med EU28, po rasti skupnega uvoza pa je četrta. Je med 11 članicami EU28, ki so imele pozitivno blagovno bilanco.

3. Gospodarska klima v aprilu rahlo hladnejša; potrošniki so še naprej optimisti

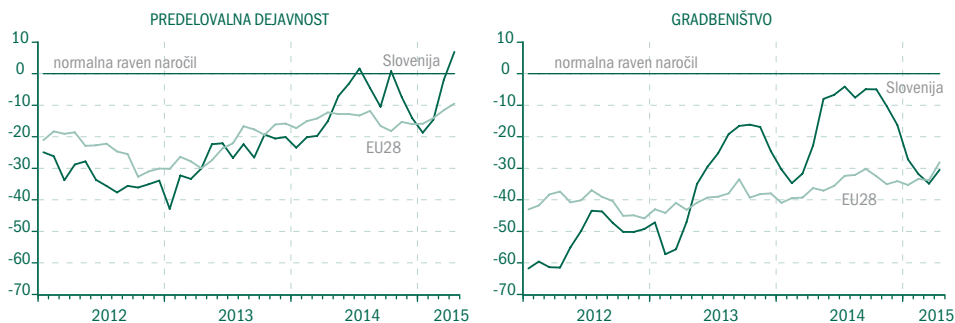
Gospodarska klima se je v aprilu rahlo ohladila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je bil njen kazalnik za 0,4 odstotne točke nižji kot mesec prej, od aprila lani pa je višji za 10 odstotnih točk, hkrati pa je njegova vrednost za 9 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja. Na znižanje kazalnika gospodarske klime na mesečni ravni sta najbolj vplivala manjše zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v gradbeništvu.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih v aprilu je bila za 4 odstotne točke nižja kot predhodni mesec, glede na april 2014 je bila njegova vrednost višja in sicer za 3, glede na dolgoletno povprečje pa za 6 odstotnih točk. V primerjavi z marcem so se v aprilu vrednosti kazalnikov stanj in pričakovanj za naslednje tri mesece večinoma znižale, zvišali sta se le vrednosti kazalnikov pričakovano zaposlovanje in pričakovane cene.

Klima v storitvenih dejavnostih se je popravila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v aprilu glede na predhodni mesec višja za odstotno točko in hkrati za 11 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z aprilom lani je bila za 15 odstotnih točk višja.

Naročila v predelovalni dejavnosti so aprila po dolgih letih preseгла »normalno« raven, torej točko v kateri je delež podjetij, ki menijo, da imajo dovolj naročil, enak deležu podjetij, ki menijo, da imajo naročil premalo. Zdesetkano gradbeništvo se je tej točki približalo sredi preteklega leta, a so na prelomu leta spet prevladala podjetja s premalo naročili; teh je kar za 30 odstotnih točk več kot podjetij z dovolj naročili.

Naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu

Vir: Eurostat

38

Zaupanje v gradbeništvu se je skrhalo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v aprilu v primerjavi s predhodnim mesecem nižja za 4 odstotne točke, v primerjavi z aprilom 2014 je bila višja za odstotno točko ter hkrati za 6 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti vseh kazalnikov pričakovanj gradbenikov za naslednje tri mesece so se v aprilu v primerjavi s predhodnim mesecem znižale

Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v aprilu glede na predhodni mesec zvišala za 12 odstotnih točk, glede na april 2014 je bil kazalnik za 20 odstotnih točk višji. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje 3 mesece so se aprila v primerjavi z marcem v glavnem znižale, zvišala se je le vrednost kazalnika pričakovani poslovni položaj.

V EU28 se je gospodarska klima aprila v primerjavi z aprilom lani večinoma izboljšala. V gradbeništvu so se po podatkih Eurostata v aprilu 2015 naročila glede na mesec prej zvišala za 5,7 odstotne točke, glede na marec lani pa so višja za 7,4 odstotne točke. Glede na marec so se v letošnjem aprilu za 0,6 odstotne točke zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju izboljšala za dobri dve odstotni točki. Splošni poslovni optimizem se je v aprilu 2015 v evropski osemindvajseterici nekoliko znižal in sicer za 0,3 odstotne točke, v primerjavi z aprilom lani pa je bil nižji za 0,9 odstotne točke.

Slovenski potrošniki so bili v aprilu le nekoliko manj optimistični, kot marca, a še naprej mnogo bolj kot so bili pred letom; kazalnik njihovega zaupanja je ostal enak marčnemu, v letu dni pa se je popravil za 18 indeksnih točk. Močno so popravili oceno preteklega in prihodnjega lastnega finančnega stanja, ocena stanja v zadnjih dvanajstih mesecih je bila aprila za 16 indeksnih točk višja kot aprila lani, in za 3 odstotne točke višja kot marca. Še za indeksni točki več sta se popravili oceni prihodnjega finančnega stanja. Še mnogo bolj

optimističen je pogled potrošnikov na gospodarsko stanje v državi; ocena dozdajšnjega je za kar 34 indeksnih točk, ocena prihodnjega pa za 28 indeksnih točk višja kot pred letom. Tudi v primerjavi z marcem sta se oceni nekoliko izboljšali. Inflacija in brezposelnost naj bi bili po mnenju potrošnikov precej nižji. Slabše kot marca in bolje kot pred letom potrošniki ocenjujejo primernost trenutka za večje nakupe, sami pa so enako kot aprila lani in bolj kot marca letos pripravljeni na večje nakupe. Ocena primernosti trenutka za varčevanje se je od marca močno zmanjšala. Sicer več kot lani, a manj kot marca jih namerava v prihodnjih dvanajstih mesecih varčevati, manj potrošnikov kot marca, a več kot pred letom, jih meni, da je njihovo finančno stanje ustrezno.

39

Mnenja potrošnikov aprila 2015

	2014		2015		razlika	
	marec	april	marec	april	2015/4-2014/4	2015/4-2015/3
Kazalnik zaupanja potrošnikov	-29	-31	-13	-13	18	0
Finančno stanje v gospodinjstvu v zadnjih 12 mesecih	-37	-40	-27	-24	16	3
Finančno stanje v gospodinjstvu v prihodnjih 12 mesecih	-22	-22	-9	-5	17	4
Gospodarsko stanje v Sloveniji v zadnjih 12 mesecih	-62	-61	-35	-27	34	8
Gospodarsko stanje v Sloveniji v prihodnjih 12 mesecih	-25	-31	-7	-3	28	4
Gibanje cen v zadnjih 12 mesecih	23	26	8	10	-16	2
Gibanje cen v prihodnjih 12 mesecih	12	29	9	4	-25	-5
Raven brezposelnosti v prihodnjih 12 mesecih	37	35	18	16	-19	-2
Primernost trenutka za večje nakupe	-42	-41	-36	-40	1	-4
Večji nakupi v prihodnjih 12 mesecih	-14	-13	-16	-13	0	3
Primernost trenutka za varčevanje	-20	-21	-25	-37	-1	-12
Varčevanje v prihodnjih 12 mesecih	-31	-36	-20	-27	9	-7
Sedanje finančno stanje v gospodinjstvu	14	8	20	15	7	-5

Vir: SURS

Pojasnilo: Anketirani imajo pri vprašanih vnaprej ponujene odgovore, ki so razporejeni od zelo pozitivnih (PP), pozitivnih (P), nevtralnih (N), negativnih (M), do zelo negativnih (MM). Ravnotežje (B) se iz odgovorov izračuna takole: $B = (PP + \frac{1}{2}P) - (\frac{1}{2}M + MM)$. Osebe, ki so odgovorile, da je, oziroma da bo stanje enako, torej ne vplivajo na rezultat. Pri večini ravnotežij višja vrednost pomeni višji delež optimističnih odgovorov.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN BREZPOSELNOST

4. Industrijska produkcija v februarju višja

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi povečala. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila v februarju za 6,8 odstotka višja kot v enakem mesecu leta 2014. Impulzni trend kaže, da se je v februarju industrijska produkcija zviševala po stopnji 0,62% mesečno.

40

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v letošnjem februarju v primerjavi s februarjem 2014 zmanjšala za 3,5 odstotka. Vendar impulzni trend kaže, da se je v februarju dejavnost rudarstva zviševala kar po stopnji 3,16% mesečno.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v letošnjem februarju v primerjavi s februarjem 2014 povečala za 7,9%, impulzni trend pa kaže, da se je v februarju dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 0,85% mesečno.

Po podatkih Eurostata je v marcu, glede na februar, industrijska produkcija v EU28 zrasla za 0,9%, na območju evra (EA19) pa za 1,1%. Glede na februar lani pa je v letošnjem februarju industrijska produkcija v EU28 porasla za 1,4%, na območju evra pa za 1,6%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju letos glede na mesec prej najbolj upadla na Malti (-1,3%) in v Bolgariji (-0,6%), največjo rast industrijske produkcije pa so v omenjenem obdobju zabeležili na Irskem (16,3%).

5. Porast gradbeništva in turističnega povpraševanja

Vrednost gradbenih del februarja je bila za 0,4 odstotkov višja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v januarju, v primerjavi s februarjem 2014 pa se je povečala za 4,9%. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže upad v višini -0,54%.

Število turističnih prenočitev se je v splošnem krepko povečalo. Februarja jih je bilo za 12,4% več kot v enakem mesecu leta 2014, skupno število prenočitev v drugem mesecu se je zviševalo po mesečni stopnji 1,46%. Pri tem je prišlo do porasta tujega turističnega povpraševanja, saj je v februarju število turističnih prenočitev tujih gostov glede na februar 2014 naraslo kar za 15,7%. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v letošnjem februarju kaže rast po stopnji 2,02%. Hkrati se je v februarju tudi število prenočitev domačih gostov precej povečalo in sicer za slabih 10 odstotkov glede na enak mesec v letu 2014, pa tudi impulzni trend prenočitev domačih gostov v februarju kaže rast po stopnji 2,1%.

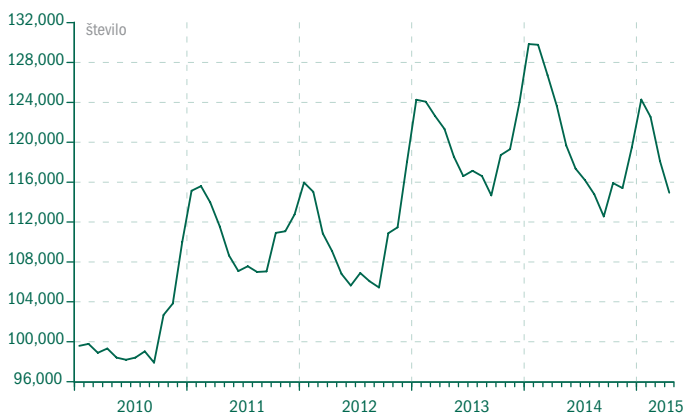
Podatki SURS-a o transportu za februar 2015 kažejo, da je bilo v zračnem potniškem prevozu v februarju prepeljanih nekaj manj kot 61.000 potnikov ali za 4% več kot v februarju 2014 in opravljenih za odstotek več potniških kilometrov kot prejšnje leto. V februarju je prek brniškega letališča potovalo 72.000 potnikov ali za 4% manj kot v februarju lani. V koprskem pristanišču je bilo februarja pretovorjenih nekaj več kot 1,4 milijona ton blaga ali za 7% manj kot v februarju 2014.

6. Pomladansko izboljšanje razmer na trgu dela

41

Na trgu dela se je stanje nekoliko popravilo. Število aktivnih prebivalcev se je v februarju povečalo na 919908 oziroma za 1375 oseb glede na mesec prej, glede na februar 2014 pa za 6868 oseb; delovno aktivnih prebivalcev je bilo 797356. Glede na januar se je število delovno aktivnih v februarju povečalo za 3102, oziroma 0,4%, glede na februar lani pa se je to število povečalo za dobrih 14 tisoč oziroma 1,8%. Med zaposlenimi osebami jih februarja slabih 93% ostaja zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število se je od februarja lani povečalo za poldrugi odstotek. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na februar 2014 povečalo za 2,3%. Med samozaposlenimi pa je bilo 64% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v februarju povečalo za 0,5%, od februarja 2014 pa se je to število povečalo za 4,4%.

Iskalci dela

Vir: ZRSZ

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec aprila 2015 registriranih 114923 brezposelnih oseb, kar je za 3176 oseb oziroma 2,7% manj kot ob koncu marca, v primerjavi z aprilom 2014 pa je bilo brezposelnih oseb manj za 8713 oziroma 7%. V letošnjem aprilu se je

na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 6532 brezposelnih, kar je 7,6% manj kot v marcu in za 8,8% manj kot aprila 2014. Med novo prijavljenimi je bilo 753 iskalcev prve zaposlitve, 1306 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3550 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je aprila znašal 9708 brezposelnih oseb; med njimi se jih zaposlilo oziroma samozaposlilo 7334, kar je slabih 19 odstotkov več kot marca, v primerjavi z aprilom 2014 pa je bilo zaposlitev za slabe 4 odstotke manj.

42

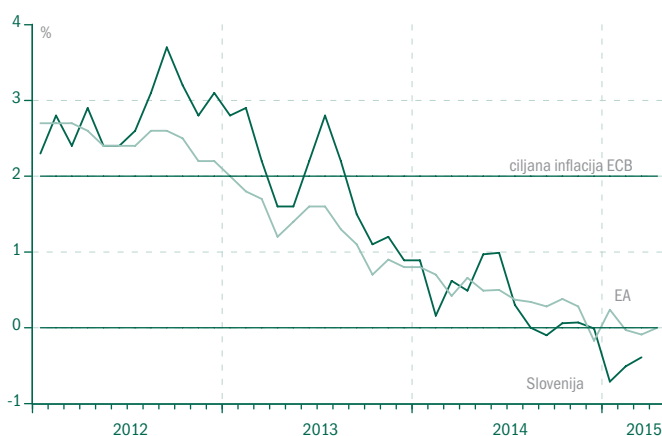
Po podatkih Eurostata je bila marca stopnja brezposelnosti na območju evra (EA19) 11,3%, kar je enako kot mesec prej ter za 0,4 odstotne točke manj kot isti mesec lani. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v marcu 9,8% in se je glede na enak mesec v 2014 zmanjšala za 0,6 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v marcu v EU28 23,7 milijona brezposelnih oseb, od teh 18,1 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so tudi v marcu letos najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili v Nemčiji (4,7%), najvišjo pa v Španiji (23,0%) in v Grčiji, za katero januarski podatek znaša 25,7%.

CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Rahljanje deflacijskega primeža se nadaljuje

Deflacija v Sloveniji ostaja nekoliko vztrajnejša kot v celotnem evrskem območju, v katerem se je medletni harmoniziran indeks cen življenjskih potrebščin v marcu zmanjšal za 0,09 odstotka, v aprilu pa se ni spremenil. V Sloveniji se je v marcu zmanjšal še za 0,39 odstotka.

Medletna dinamika inflacije v Sloveniji in evro območju

Vir: Eurostat

Cene na drobno so se aprila povečale za 0.1 odstotka, a še za 0.1 odstotka zaostajajo za cenami v decembru in za 0.7 odstotka za cenami aprila lani; od povprečja v letu 2005 pa so višje za 22,2 odstotka. K aprilskemu porastu so prispevale podražitve blaga, ki pa so ostale nižje kot decembra in marca lani. Drugače je bilo pri storitvah, te so se v aprilu pocenile za 0,6 odstotka, se izenačile z decembrskimi in bile za 0.6 odstotka dražje kot aprila lani. Tudi v zadnjem desetletju so se storitve dražile za nekoliko več (23,66%) kot blago (21,48%).

Cene na drobno v aprilu 2015

	struktura (%)	april 2015 / december 2014	april 2015 / marec 2015	april 2015 / april 2014	april 2015 / povprečje 2005
SKUPAJ	100	99,9	100,1	99,3	122,2
01 Hrana in brezalkoholne pijače	17	102,3	100,5	100,8	139,71
02 Alkoholne pijače in tobak	5,8	100,1	99,8	104,1	165,78
03 Obleka in obutev	7,5	99,6	104,1	97,6	104,18
04 Stanovanje	13,3	99,0	100,0	99,0	145,09
05 Stanovanjska oprema	6,9	99,2	100,1	97,7	120,11
06 Zdravje	5,3	99,9	100,1	99,8	110,27
07 Prevoz	15,2	98,2	99,4	94,9	100,4
08 Komunikacije	4,5	101,8	99,2	99,2	93,4
09 Rekreativna in kultura	10,1	98,2	97,9	101,3	114,03
10 Izobraževanje	1,3	100	100	100,8	125,41
11 Gostinske in nastanitvene storitve	5,5	100,8	100,5	100,8	131,81
12 Raznovrstno blago in storitve	7,6	100,7	100,0	100,8	128,57
Skupaj brez goriv in energije	86,7	100,4	100,1	100,2	118,71
Goriva in energija	13,3	96,7	99,6	93,7	149,76
Blago	68,6	99,9	100,4	98,7	121,48
Storitve	31,4	100,0	99,4	100,6	123,66

43

Vir: SURS

Spremembe cen po skupinah so bile aprila majhne; še najbolj, za 4,1 odstotka so se podražile obleke in obutev, za 2.1 odstotek pa se je pocenila rekreacija in kultura. V letu dni so se najbolj, za 4.1 odstotka, podražile alkoholne pijače in tobak, najbolj za 5.1 odstotka, pa se je, zaradi padca cen goriv, pocenil prevoz. Med dvanajstimi skupinami so se cene v letu dni dvignile v petih, v sedmih pa so se znižale. Rast cen za 22,2 odstotka so v desetletju narekemale podražitve alkoholnih pijač in tobaka ter goriv in energije, slednje so se povečale za skoraj petdeset odstotkov, zavirale pa so jih pocenitve obleke in obutve, prevoza in še posebej komunikacij, ki so za 6.6 odstotka cenejšje kot pred desetimi leti.

Industrijske cene so bile marca za 0.31 odstotka višje kot februarja, enake cenam marca lani, trendno (impulzni trend) pa so se zmanjševale po 0.1 odstotka. Cene opreme se

niso spremenile, podražitve reprodukcijskega materiala in življenjskih potrebščin so bile zanemarljive. V letu dni se je oprema podražila za 0,6 odstotka, reprodukcijski material in življenjske potrebščine pa so se za 0,2 odstotka pocenile. Pritiski na cene produktov, ki se prodajajo na domačem trgu, so bili večji od pritiskov na cene produktov za tuji trg; cene prvih se v aprilu niso spremenile in so bile za 0.3 odstotka nižje kot pred letom, proizvodi za tuji trg pa so se podražili za 0.2 odstotka in so bili za 0.5 odstotka višji kot leto prej.

8. Padec mesečnih in porast urnih neto plač

44

Povprečna februarska bruto plača je bila 1516 evrov, kar je za 22 evrov manj kot januarja, povprečna neto plača pa 982 evrov, prav tako 22 evrov manj kot januarja. Bruto mesečna plača se je v letu dni znižala za 0.3 odstotka, neto pa celo za 1.3 odstotka.

Povprečna februarska urna bruto plača je bila 9,68 evrov, kar pa je za 0,57 evrov več kot januarja in za 0.1 odstotek več kot pred letom, povprečna neto plača je bila 6,32 evra, za 6.4 odstotke višja kot januarja in enaka kot je bila februarja 2014.

Februarja so bile mesečne neto plače najvišje v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (1336 €), sledile so jim plače v finančnih in zavarovalniških storitvah (1316 €), ki so jim sledile plače v informacijski in komunikacijski dejavnosti (1278 €) in rudarstvu (1235 €). Več kot 1000 evrov neto so zaslužili še v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih, v javni upravi in obrambi, v zdravstvu in socialnem varstvu ter v kulturni dejavnosti. Manj kot 700 evrov so februarja zaslužili zaposleni v raznovrstnih poslovnih dejavnostih.

Razen v predelovalni dejavnosti so bile februarske neto mesečne plače povsod nižje od januarskih, v letu dni pa so se znižale v desetih (največ, kar za 18 odstotkov v rudarstvu), zvišale pa v devetih dejavnostih, še največ, za poldrugi odstotek v javni upravi in obrambi.

Februarske neto plače

	na mesec			na uro		
	€	2015.2/ 2015.1	2015.2/ 2014.2	€	2015.2/ 2015.1	2015.2/ 2014.2
Skupaj	989,91	98,6	99,6	6,32	106,4	100
a. kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	830,7	96,4	100,2	5,22	102	99,4
b. rudarstvo	1234,77	96,6	81	7,58	101,7	81,9
c. predelovalne dejavnosti	976,13	100	100,7	6,09	107,2	100,8
d. oskrba z električno energijo, plinom in paro	1336,44	95,6	91,7	8,43	104,5	97,3
e. oskrba z vodo in odpadki, saniranje okolja	952,47	98,1	100,9	5,94	106,3	100,2
f. gradbeništvo	783,61	99,2	98,9	5,01	105,9	99,2
g. trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	887,8	98,3	99,9	5,75	106,9	100,3
h. promet in skladiščenje	936,81	97,5	100,7	5,89	103,7	100,9
i. gostinstvo	713,96	98,7	96,8	4,75	105,3	97,9
j. informacijske in komunikacijske dejavnosti	1278,91	98,6	100,5	8,17	107,6	100,6
k. finančne in zavarovalniške dejavnosti	1316,36	91,8	98,8	8,59	100	98,8
l. poslovanje z nepremičninami	943,13	99,2	98	6,1	106,8	98,5
m. strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	1068,1	97,5	100,9	6,96	105,1	101,6
n. druge raznovrstne poslovne dejavnosti	696,02	99,3	99,5	4,57	106,3	100,2
o. dejavnost javne uprave, obrambe, varnosti	1141,78	99,4	101,5	7,34	109,6	101,5
p. izobraževanje	1066,2	99	100,3	7,02	108	100,4
q. zdravstvo in socialno varstvo	1068,25	99	100,2	6,55	105,3	100,9
r. kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	1042,02	98,4	99,3	6,86	107,9	100,4
s. druge dejavnosti	886,84	99,9	98,4	5,83	106,8	98,8

Vir: SURS

Pri neto urnih plačah je bil vrstni red na vrhu obrnjen; najvišje so bile neto urne plače v finančnih in zavarovalniških storitvah (8,59 €), sledile so jim plače v oskrbi z električno energijo, plinom in paro (8,43 €), tem pa plače v informacijski dejavnosti (8,17 €) ter rudarstvu (7,58 €). Več kot 7 evrov na uro so zaslužili v javni upravi in šolstvu, najmanj, manj kot 5 evrov pa zaposleni v gostinstvu (4,75 €) in v drugih raznovrstnih dejavnostih (4,57 €).

Ob splošnem povečanju urne plače v februarju (za 6,4 odstotka) se je urna plača najbolj, za 9,6 odstotka povečala v javni upravi in obrambi, nespremenjene pa so ostale urne plače v finančni in zavarovalniški dejavnosti, kjer pa so se pred tem daleč najbolj, kar za 9,1 odstotek povečale januarja; v februarju pa so ob splošnem zvišanju ostale nespremenjene.

V letu dni, torej od februarja lani, se urne plače (razen velikega padca v rudarstvu) niso veliko spremenile; povečale so se v enajstih dejavnostih, a kar v devetih manj kot za

odstotek, znižale pa v osmih, še najbolj, za več kot 2 odstotka, v dobro plačani oskrbi z električno energijo, plinom in paro ter v slabo plačanem gostinstvu.

Že v dveh zadnjih številkah GG smo ugotovili, da podatki ne podpirajo »splošno znane resnice« ki jo širijo tuji in domači dežurni pridigarji »strukturnih reform«, ki kar naprej tožijo nad stroški dela, ki naj bi jih povzročala prevelika davčna obremenitev dela. Ponovitev nekaj ugotovitev zato ni odveč.

46

Stroški dela v gospodarstvu, ki so se po podatkih Eurostata v Sloveniji od 2008 povečali za 9 odstotkov, so do leta 2012 rasli približno tako hitro kot v EU28, v 2012 pa so za njimi začeli zaostajati. Stroški dela v »negospodarstvu«, ki naj bi bili posredni krivci in ki so v letu 2009 močno narasli, so se začeli zmanjševati in zaostajati za rastjo stroškov v negospodarstvu EU28 in za stroški dela v slovenskem gospodarstvu. Primerjava dinamike stroškov dela v času krize v Nemčiji in Sloveniji, kaže, da so stroški dela v slovenskem gospodarstvu rasli po 1.54, v negospodarstvu po 0.24 odstotka letno, v Nemčiji pa v gospodarstvu po 2.15 in v negospodarstvu po 2.53 odstotka letno.

Skupni stroški dela na uro, ki vsebujejo bruto plače, socialne dajatve in druge stroške, ki bremenijo delodajalce, so za leto 2008 in leto 2014 prikazani še enkrat. Nominalni skupni stroški dela v EU28 so leta 2008 v gospodarstvu (sektorji B-N) in v negospodarstvu (sektorji P-S) znašali 21.5 evra, leta 2014 pa 24,5 evra v gospodarstvu in 24,7 evra v negospodarstvu. V vseh članicah z izjemo Grčije in Madžarske, so bili višji kot leta 2008. Najbolj so se zvišali stroški dela sicer mizerno plačanih Bolgarov; povprečni 14 odstotni porast pa je preseglo enajst držav, za njim jih je zaostalo petnajst. Kriza je bolj kot skupne stroške dela v gospodarstvu prizadela skupne stroške dela v negospodarstvu, saj so se znižali v osmih državah.

Slovenija je bila po absolutni višini stroškov dela v gospodarstvu v letu 2008 s 11,4 € na šestnajstem mestu v EU, v letu 2014 pa s 15.5 € na petnajstem. Povečanje med obema letoma je bilo 16 odstotno; bolj kot Slovenija je stroške dela v gospodarstvu povečalo devet, manj pa petnajst članic. Drugače je v negospodarstvu, v katerem so bili skupni stroški dela v negospodarstvu Slovenije leta 2008 s 16.1 € kar za 4.7 € višji kot v gospodarstvu, v letu 2014 pa so se s padcem za 2 odstotka povsem približali absolutni višini skupnih stroškov dela v gospodarstvu.

Skupni stroški dela v gospodarstvu in negospodarstvu

GEO/TIME	gospodarstvo			negospodarstvo		
	2008 €	2014 €	2014/ 2008	2008 €	2014 €	2014/ 2008
EU28	21,5	24,5	1,14	21,5	24,7	1,15
Evro območje	25,6	29,2	1,14	25,4	29,1	1,15
Slovenija	13,4	15,5	1,16	16,1	15,7	0,98

Vir: Eurostat, lastni izračuni

FINANČNA GIBANJA

9. April je dobro polnil javne blagajne

Aprila so vse javne blagajne zbrale 1343 milijonov evrov, kar je za 280 milijonov več kot marca in za 96 milijonov več kot aprila lani. K povečanju so največ prispevali več kot podvojeni prihodki od davkov na dobičke, saj so bili s 133 milijoni evrov kar za 70 milijonov evrov večji kot lani. Dohodnina je bila s 189 milijoni za 10.2 milijona ali 5.7 odstotkov večja kot lani, DDV po obračunu je prispeval 261 milijonov ali 14,3 milijone (5.85%) več kot pred letom. Trošarina je s 125 milijonov evrov prinesla 16 milijonov (15%) več, 64 milijonov pobranih davkov od DDV za uvoženo blago je bilo za 4 milijone (6.75%) več kot lani. Med pomembnimi davščinami so bili le prispevki za zdravstveno zavarovanje s 197 milijoni evrov za 22.5 milijonov ali 11.5 odstotkov manjši, v blagajno ZPIZ-a pa se je nateklo 292 milijona evrov ali 4.25 odstotka več kot aprila lani.

April je močno izboljšal letošnji kumulativni rezultat. V javne blagajne se je v štirih mesecih nateklo 4777 milijonov evro, kar je za 246 milijonov ali 5.4 odstotke več kot lani. Gibanja prihodkov so bila ugodna tako pri vseh pomembnih posrednih kot pri neposrednih davkih in prispevkih.

Davek na dohodek pravnih oseb je predvsem zaradi velikega povečanja v aprilu v proračun letos prinesel 234 milijonov evrov, kar je 69 milijonov ali 41 odstotkov več kot v štirih mesecih lani. Dohodnina je do aprila prinesla 690 milijonov, 18 milijonov ali 2.1 odstotka več kot v enakem razdobju lani.

Še bolj kot pri neposrednih davkih se oživitev gospodarstva na prelomu leta kaže pri posrednih davkih. Do aprila je bilo prihodkov od DDV po obračunu 888 milijonov evrov, kar je za 54 milijonov evrov (6.6 odstotka) več kot lani, trošarine se prinesle 470 milijonov, 41 milijonov (9.66 odstotka) več kot lani, DDV od uvoženega blaga pa 247 milijonov ali 13.5 milijonov (5.8%) več kot lani.

Skupni prihodka, zbrani za socialno varnost, so se ustalili pri 2.7 odstotni rasti. V primerjavi s štirimi meseci lanskega leta so za 50 milijonov višji. Po štirih mesecih so vplačila v zdravstveno blagajno znašala 781 milijonov evrov, kar je 20 milijonov evrov več kot lani, v blagajno ZPIZ pa se je nateklo 1153 milijone evrov oziroma 30 milijonov več kot lani.

48

Podatki o odhodkih javnih blagajn zamujajo za podatki o prihodkih; imamo jih do februarja ali marca. V prvih dveh mesecih so odhodki javnih blagajn znašali 2816, javnofinančni primanjkljaj 433 in primarni primanjkljaj 129 milijonov evrov. Tekoči odhodki so bili 1240, tekoči transferi pa 1296 milijonov evrov, za investicije in investicijske transfere je bilo skupno porabljenih le 134 milijone oziroma 4,75 odstotkov skupnih odhodkov (v pred kriznih letih je bilo investicijam namenjenih več kot 10 odstotkov javnofinančnih odhodkov). Plače in druga plačila zaposlenim v širšem javnem sektorju so bile 536 milijonov evrov, prispevki širše države za socialno varnost 83 milijonov, izdatki za blago in storitve 301 milijon evrov.

V prvem četrtletju smo v blagajno EU plačali 171 milijonov evrov, od tega iz naslova bruto nacionalnega dohodka 118 milijonov; v enakem obdobju smo iz blagajne EU prejeli 208 milijonov evrov; 65 za izvajanje skupne kmetijske politike, 61 iz strukturnih skladov in 120 iz kohezijskega sklada.

10. Krediti se krčijo, depoziti kljub obrestni meri blizu 0 naraščajo.

Marca je skupna aktiva bank (finančnih denarnih institucij) bolj ali manj stagnirala; skupna je znašala 43.1 milijarde evrov, približno 3 milijarde manj kot leto prej, domača pa 33.7 milijarde evrov, približno 4 milijarde evrov manj kot leto prej. Krediti centralni državi in ostalemu državnemu sektorju so marca znašali 1774 milijonov evrov, banke pa so imele še za 6005 milijonov evrov državnih vrednostnih papirjev. Skupne terjatve bank do bank so bile 3479 milijonov evrov, do nedenarnih finančnih institucij 1642 milijone evrov. Terjatve do nefinančnih družb so bile 11676 (od tega posojila 11164, dolžniški vrednostni papirji 217 in delnice 295 milijonov evrov. Posojila nefinančnim družbam so bila za 49 milijonov manjša kot februarja in za 2609 milijonov evrov manjša kot konec marca 2014. Krediti gospodinjstvom, ki so znašali 8834 milijona evrov, so bili za 32 milijonov manjši kot februarja in za 19 milijonov evrov manjši kot marca lani.

Depoziti podjetij v višini 4710 milijona evrov so se februarja povečali za 189 milijona evrov in so bili za 6.88 odstotka večji kot pred letom, depoziti prebivalstva v višini 15593 milijona evrov pa so bili za 707 milijona evrov ali 4.75 večji kot pred letom.

Že nekaj številkk GG opozarjamo na »nenavadno« ravnanje bank, ki se kaže na različne načine. Razmerje med krediti nefinančnim družbam in gospodinjstvom ter njihovimi depoziti se je od sredine 2011, ko je bilo še 1.6, do marca letos skrčilo na 0.98. V GG večkrat postavljena vprašanja o smiselnosti drastičnega zmanjševanja aktivnosti bank v

času pospešene gospodarske aktivnosti in o vlogi Banke Slovenije ter lastnika bank-države pri tem, ostajajo slej ko prej neodgovorjena. Očitno ne gre le za preplašenost bankirjev, ki so sadove svojega sodelovanja v hazardiranju pred krizo prenesli na »tajkune«, ampak tudi za izpolnjevanje obljub, ki so jih BS in vlada dale evropskim institucijam. Konec zgodbe je bolj ali manj znan in povezan z zahtevami EK, da Slovenija do konca leta 2016 proda NKBM in do konca leta 2017 še NLB, ter da morata banki voditi neagresivno politiko, kar implicira postopno pretvarjanje sistemske banke v poceni kupljeno zakotno lokalno podružnico.

Depozitna obrestna za nove vloge na vpogled gospodinjstev je bila marca 0.08 odstotkov (v evro območju 0.18) za nefinančne družbe pa 0.07 odstotkov (0.21). Za vezane vloge do enega leta je bila obrestna mera za gospodinjstva 0.46 odstotkov (0.91), za nefinančne družbe do enega leta pa 0.30 (0.31). Obseg novih vlog z ročnostjo do enega leta se zato krči, vlog z daljšo ročnostjo praktično ni. Spreminjanje obrestnih mer za nova depozite se postopoma preliva v spreminjanje obrestnih mer za obstoječe. Pri obstoječih poslih so gospodinjstva za vloge do dveh let marca dobila 1.21 odstotne obresti (v EA 1,13), nefinančne družbe pa 0.68 odstotne (0.76). Obresti za depozite gospodinjstev do dveh let so tako od januarja 2014 do marca letos padle na 1.21 odstotka (1.13), nad dve leti pa s 3.60 na 2.95 odstotka (2.32). Nefinančne družbe za vloge do dveh let dobijo 0.68 odstotno obrestno mero (0.76).

49

Posojilne obrestne mere ostajajo visoke. Za okvirna posojila in prekoračitve stanja na računih gospodinjstev je obrestna mera 8.07 odstotkov (7.08) za potrošniška posojila do enega leta 4.42 (5.15) nad enim letom pa 6.28 (5.42), za stanovanjska posojila pa 2.61 (2.10). Nefinančne družbe dobijo revolving posojila z obrestno mero 4.59 odstotkov (3.33), višina obrestnih mer, ki je odvisna od višine posojila ter vrste obresti (fiksne, spremenljive) pa se gibljejo med 3 in 5 odstotki in so nekoliko višje kot za enaka posojila v evro območju.

11. Primanjkljaj na tekočem računu, rast zunanjega dolga in donosov na državne obveznice

Februarski saldo tekoče plačilne bilance je »sezonsko« negativen, v prvih dveh mesecih skupaj pa ostaja pozitiven in dvakrat večji kot v enakem obdobju 2014. Neugodno je, da sta neto in bruto zunanji dolg porasla, enako donosi na 10-letne državne obveznice.

Februarski saldo tekoče bilance je po mnogih mesecih prvič negativen (-17.4 milijonov €), takšen pa je bil tudi februarja lani (-13.5 milijonov €). Pri tem saldo blagovne menjave ostaja pozitiven 48.7 milijonov € (februarja 2014 je bil 47.8 milijonov €), storitveni saldo znaša 106.5 milijonov € (87.6 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih primarnih faktorjev 82.0 milijonov € (64.6 milijonov €). Znatno pa je bi tudi primanjkljaj v sekundarnih dohodkih, namreč 90.6 milijonov € (84.4 milijonov €). Presežek v storitvah prinašata v glavnem transport in turizem, primanjkljaj ostale poslovne storitve.

V EU28 je znašal presežek tekoče bilance v februarju 20.4 milijarde € (leto nazaj je bil 7.5 milijarde €, januarja 2015 pa 19.5 milijarde €).

V prvih dveh mesecih skupaj znaša tako presežek tekoče bilance Slovenije 102.0 milijonov € (v enakem obdobju 2014 je bil 54.6 milijonov €), kar je rezultat blagovnega presežka 146.6 milijonov € (128.1 milijonov €), storitvenega presežka 249.7 milijonov € (182.0 milijonov €), ob primanjkljaju primarnih dohodkov dela in kapitala -161.0 milijonov € (-127.5 milijonov €) in primanjkljaju v sekundarnih dohodkih -133.3 milijonov € (-128.0 milijonov €).

50

Plačilna bilanca

Postavka	januar-februar		februar	
	2014	2015	2014	2015
I. Tekoči račun	54,6	102,0	-13,5	-17,4
1. Blago	128,1	146,6	47,8	48,7
2. Storitve	182,0	249,7	87,6	106,5
transport	103,0	115,0	52,8	64,0
potovanja	161,4	176,1	66,5	75,2
3. Primarni dohodki	-127,5	-161,0	-64,6	-82,0
- od dela	62,8	60,9	31,4	30,5
- od kapitala	-193,5	-207	-102,8	-103,5
4. Sekundarni dohodki	-128,0	-133,3	-84,4	-90,6
- državni sektor	-100,5	-106,5	-65,0	-77,4
II. Kapitalski račun	1,5	24,1	0,3	15,9
III. Finančni račun	-75,9	288,4	-179,6	-125,9
1. Neposredne naložbe	-85,8	-67,8	-97,5	-17,8
2. Naložbe v vrednostne papirje	-3.146,30	408,7	-2.738,0	216,0
3. Finančni derivativi	-4,3	11,0	-3,2	18,3
4. Ostale naložbe	2.982,5	-11,0	2.543,1	-266,2
IV. Neto napake in izpustitve	-132,1	162,3	-166,5	-124,4

Vir: BS, začasni podatki 14.4.2015

Na kapitalskem računu znaša saldo v letošnjih prvih dveh mesecih 24.1 milijonov €, lani v enakem obdobju je bil 1.5 milijonov €. Saldo finančnega računa znaša v dveh mesecih 288.4 milijonov € (lani -75.9 milijonov €), kar pomeni povečanje obveznosti oziroma zmanjšanje terjatev. Pri tem je pri neposrednih naložbah neto odliv 67.8 milijonov € (85.8 milijonov €), pri naložbah v vrednostne papirje znatno povečanje obveznosti 408.7 milijonov € (lani obratno saldo kar -3146.3 milijonov €), pri finančnih derivativih so saldi majhni (letos saldo 11.0 milijonov €, lani -4.3 milijone €), pri ostalih naložbah pa je bil padec obveznosti -11.0 milijonov € (lani povečanje 2982.5 milijonov €). Rezervna imetja pri Banke Slovenije so se zmanjšala za 52.5 milijonov €, v prvih dveh mesecih lani pa povečala za 178.0 milijonov €).

Zunanja zadolženost se še naprej povečuje. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec februarja 2015 znašal 47188 milijonov €, pri čemer je bilo le 17267 milijonov € negarantiranega zasebnega dolga. Neto zunanji dolg je znašal 14538 milijonov €. Vsi zneski so za nekaj sto milijonov višji kot pred mesecem dni. Mednarodne rezerve Banke Slovenije so bile konec marca 2015 900 milijonov €, kar je 20 milijonov € manj kot konec januarja, a 59 milijonov več kot konec februarja.

Donosi na 10-letne državne obveznice rastejo v Sloveniji in tudi drugod. 8. maja 2015 je za Slovenijo znašal 1.681, kar je 0.6 odstotne točke več kot pred mesecem. Pri tem so donosi na španske obveznice padli pod slovenske, na italijanske pa ostajajo še malenkost višji.